

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ

2018. OKTÓBER

BRÜSSZEL INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	5
A Tett és Védelem Alapítvány	6
Összefogás	6
Brüsszel Intézet	6
A jelentésről	7
Módszertan	8
Antiszemita gyűlöletcselekmények – 2018. október	11
További gyűlöletcselekmények	12
Közösségi hírek, reakciók	13
Hivatalos és civil reakciók	15
Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról	17
Egyéb hírek	18
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei	21
A hónap krónikája	22
Kapcsolat és támogatás	24
Felhasznált irodalom	24
Impresszum	26

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb feltétele a helyzet pontos ismerete, az antiszemitizmus valódi elterjedtségének vizsgálata. A Tett és Védelem Alapítvány egyik célja éppen a kérdést övező ismerethiány felszámolása. Ennek eszköze többek között a folyamatos és szakmailag megalapozott közéleti monitoring tevékenység, mivel a tényleges információk összegyűjtése, elemzése nélkül nem lehet valós védelmet biztosítani a közösség számára. A monitoring eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel közzéteszi.

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: az antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel, illetve a gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentés ezt a kettőt összefoglalóan gyűlöletcselekményeknek nevezi. Mindkettő esetében fontos kritérium, hogy azok elkövetésekor azonosítható az antiszemita motiváció. Míg azonban az előbbieket a büntetőjog szerint bűncselekményeknek minősülnek, az utóbbiak ezt a szintet nem érik el. A teljes kép felrajzolásához azonban mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle

forrás együttes használatára van szükség. Az események regisztrálásán kívül fontos azok különböző jellemzőinek számbavétele is. A dokumentálás során ezért egyrészt rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére, célpontjára, következményeire vonatkozó adatokat. Másrészt különböző cselekménytípusokat is megkülönböztetünk.

Ebben a hónapban Alapítványunk három antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított. Az első esetben egy Facebook-posztról kaptunk bejelentést, melyben megosztottak egy antiszemita feliratot. A bejegyzés szerint Budapesten a budai Várnál, az Attila út egyik buszmegállójának hirdetőtáblájára írták rá ismeretlenek egy női képre: „SZEBB VAGY, MINT HELLER ÁGNES, MERT AZ ZSIDÓNAK IS RONDA”. A másik esetben egy magánház kerítésére, Budapest határában ismeretlenek horogkeresztet és „HEIL HITLER” feliratot festettek. A felirat egy olyan helyen – Vác-Budapest vasútvonalon – volt, ahonnan napi több ezer ember láthatta. A harmadik eset Vastag Andrea irodalomtörténész írását érinti. Vastag szerint Ady Endre már csak azért sem fémjelezheti „a magyar kultúrát, annak szent, megtartó erejét”, mert a költő a Korrobori című művében „a magyar nép megújulását egy másik, a Magyar Királyságba akkoriban bevándorolt népcsoporttal való összeolvadással, új népet létrehozva (!) vélte biztosítotttnak látni”. Nehéz a zsidóságon kívül más népcsoportra gondolni. Vastag cikke olyan történelmi személyiséget állít be pozitív példaként, akik többek között az antiszemitizmusokról is ismertek.

A További gyűlöletcselekmények kategóriájába ebben a hónapban nem került hír.

Ebben a hónapban a Tett és Védelem Alapítvány nem kezdeményezett új jogi eljárást, illetve korábbi ügyeiben sem történt előrelépés.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

Az antiszemitizmus jelensége nem új keletű Magyarországon. A korábban tapasztalt gyűlöletbeszéd azonban egyre jobban eluralkodik a közéletben. A helyzetet súlyosbítja, hogy a nyíltan antiszemita, rasszista nézeteket valló Jobbiknak negyvenhárom országgyűlési képviselője van, így az antiszemita gyűlöletbeszéd a parlamentben, valamint szervezett rendezvényeken is sokkal inkább megjelenik. Ezek a tényezők hívták életre a Tett és Védelem Alapítványt. A Tett és Védelem Alapítvány a hazai jogrendszer által biztosított civil szerveződési lehetőségek közül az alapítványi formát választotta; bejegyzése 2012 novemberében történt meg. Az Alapítvány a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és a törvénszegések elleni erélytelen jogi

fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani.

ÖSSZEFOGÁS

A Tett és Védelem Alapítvány bejegyzett civil szervezet. Az Alapítvány munkájában közreműködők között vannak a status quo/chábád EMIH, a reform irányzatú Szim-Salom vezető személyiségei és az irányzatoktól független, de a társadalom elismert tagjaiként számon tartott emblemikus személyiségek egyaránt. Az Alapítvány kurátorai megjelenítik a Magyarországon működő legfontosabb zsidó vallási és kulturális irányzatokat és így szimbolikusan is kifejezik, hogy az antiszemitizmus elleni fellépés mindannyiunk közös ügye.

BRÜSSZEL INTÉZET

Az antiszemita gyűlöletcselekmények monitorozását a Tett és Védelem Alapítvány által életre hívott Brüsszel Intézet, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) által kidolgozott és javasolt módszerek alapján végzi. Az Intézet, a monitoringmunka során, az antiszemita jelenségeket különböző, standardizált források által nyújtott információk alapján rögzíti és elemzi. Az incidenseket hét különböző kategóriába soroló monitoringmunka forrásai többek között: az Intézet saját Kutatási és Incidenskövetési Csoportjának forrásai, a sajtóban és a közmédiában fellelhető információk, valamint a kormányzati szervekkel kötött megállapodás keretében lehetőség nyílik a bírósági, a bűnügyi és egyéb államigazgatási területek adatbázisaiban fellelhető releváns adatok felhasználására is. Az

Intézet létrehozta és üzemelteti az +36 510 0000 számon elérhető FORRÓDRÓT-ot, melyen antiszemita és zsidóellenes megnyilvánulások bejelentésére nyílik lehetőség.

A Brüsszel Intézet kutatási terve a havi rendszeres monitoringjelentések közzétételén túl magába foglalja egy átfogó, a zsidóságot érintő, kvalitatív és kvantitatív módszereket is alkalmazó kutatást, valamint az egész társadalomra kiterjedő felmérést az antiszemitizmus jelenlegi helyzetével kapcsolatban. A program részét képezi továbbá egy olyan differenciált képzési program kialakítása, mely az állami ügyintézés különböző szintjei és szereplői számára biztosít felkészítést a rasszista és antiszemita jelenségekkel kapcsolatos fellépésről, eljárásokról iskolai és továbbképzés-rendszerű tananyagok formájában.

A JELENTÉSRŐL

A magyarországi antiszemitizmus megítélése, kezelése sokszor rendkívül szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A tényleges helyzet megismerése a valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele, ezért a Tett és Védelem Alapítvány feladatának tekinti, hogy pontos és minél teljesebb képet adjon a magyarországi antiszemitizmus mértékéről. Ennek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek¹ monitorozása. Ennek eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel teszi közzé. A havi beszámolókon kívül minden évben részletesebb elemzéseket is magába foglaló összefoglaló jelentést készít az adott évben elkövetett cselekményekről.

A gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekménytípusoktól. Ezek a bűncselekmények egyfajta üzenetnek tekinthetők, így túlmutatnak magán a cselekedeten. Ez a többletjelentés a társadalom különböző szinterein manifesztálódik: az egyén, a megtámadott csoport és végül az egész társadalom szintjén. Az áldozatok pszichológiailag, érzelmileg nagyobb traumát élhetnek át. Ennek a cselekménytípusnak nagy hatása van arra a csoportra nézve is, amelyhez a megtámadott egyén tartozik. Ezen cselekmények áldozatai sokszor felelősek, mivel számtalan esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott – éppen megtámadott – csoport tagja. Éppen ezért ezen csoport tagjai érzelmileg szintén involválódnak, illetve attól félhetnek, hogy a jövőben ők maguk is ilyen elítélés motiválta bűncselekmény célpontjaivá válhatnak. Ez különösen igaz azokra a csoportokra, melyek hosszú idő óta ki van-

nak téve ennek. Annak hosszas bizonyítása pedig szükségtelen, hogy a zsidóság ebbe a körbe tartozik. Ezek a cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Egyrészt felbátorítja az elkövetőket vagy akár másokat, hogy a jövőben hasonló cselekményeket kövessenek el, másrészt pedig az ilyen esetek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve is súlyos következményekkel járhat. (Levin és McDevitt 1999, 92–93; OSCE/ODIHR 2009a, 19–21; OSCE/ODIHR 2009b, 17–18; Perry 2001, 10)

Általánosságban elmondható, hogy kevesebb gyűlöletcselekményt jelentenek, illetve dokumentálnak, mint amennyi valójában megtörténik. Az áldozatok sokszor nem jelentik ezeket a rendőrségnek. Ennek több oka lehet. Egyrészt sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik ezeket az eseteket, akár a felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat. Az áldozatok érezhetnek szégyent is vagy tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül. Az alulminősítés is sok esetben előfordul, vagyis a hivatalos szervek nem állapítják meg a gyűlöletmotivációt. Éppen a civil szervezetek azok, akik segíthetnek ezen problémák orvoslásában. Különösen hasznos lehet az állami szervekkel – például rendőrséggel, ügyészséggel – való együttműködés.² A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy a hivatalos szervek figyelmét felhívják az országban elkövetett, gyűlöletmotiválta cselekményekre. Az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendek rajzolhatók fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra való terelésében, elláthatják az áldozatok védelmét, illetve más módokon segíthetik őket. Ezek a szervezetek közvetítőként is szolgálhatnak az áldozatok és a rendőrség között. (OSCE/ODIHR 2009b, 34–36)

¹ Ezek részletes definícióját lásd a *Módszertervezés* részben.

² Jó példa erre a Community Security Trust (CST) és a londoni, illetve a manchesteri rendőrség együttműködése. (CST 2013)

MÓDSZERTAN³

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlöletmotiválta incidensekkel. Jelentésünkben a kétféle cselekményt együttesen gyűlöletcselekményeknek nevezzük. Ezeket az EBESZ a következőképpen definiálja⁴ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál⁵
- gyűlöletmotiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. A magyar büntetőjog kétféle gyűlölet-bűncselekményt nevesít: a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás büntettét. Az újonnan elfogadott Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény) az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményekről szóló XXI. fejezetének 216., valamint a köznyugalom elleni bűncselekményekről szóló XXXII. fejezetének 332. szakasza foglalkozik ezekkel. A közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet azért, mert az valamely védett csoporthoz tartozik, bántalmazza, kényszeríti. Ezen kívül akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít. A büntett csak akkor valósul meg, ha ennek konkrét sértettje van. A közösség elleni uszítás leginkább gyűlöletbeszédet jelent, és a tényállás megállapításának

feltétele, hogy azt nagy nyilvánosság előtt követik el. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul. Fontos kiemelni, hogy más bűncselekmények is minősülhetnek úgy, hogy azokat rasszista indítékkal követték el. Ebben az esetben a bíróságnak súlyosabb ítéletet kell hoznia.⁶ (TASZ 2012, 3–4) Ezekon kívül a Btk. 333. szakasza a nemzetiszocialista rendszer bűnei tagadásának büntetéről szól. A 335. szakasz pedig a különböző önkényuralmi jelképek (többek között horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt) terjesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételeit tiltja.

Jelentésünkben olyan gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlöletincidenseket mutatunk be, amelyek motivációja antiszemitizmus. Ilyen cselekménynek számít minden, ahol annak elkövetője, célpontja, módszere vagy üzenete erre utal. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos, hogy csak abban az esetben beszélhetünk antiszemita motivációról, ha kifejezetten a zsidósághoz való tartozás feltevése miatt választotta az elkövető az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő. A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk egyrészt mindent, ami a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába esik. Ezek lehetnek a Büntető törvénykönyv által nevesített bűncselekmények (közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban más a Büntető törvénykönyvben szereplő tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható. A gyűlöletincidensek azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített⁷, indikátorok vizsgálata alapján

³ A módszertanunk lényegében változatlan a monitoringtevékenység 2013 májusi megkezdése óta. A módszertant Barna Ildikó dolgozta ki, az ő szövegét emeltük át ebbe a fejezetbe. Az apró formai változtatásokat külön jelezzük.

⁴ A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, azonban a gyakorlati munkában nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

⁵ Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménnyel, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény. (OSCE/ODIHR 2009a, 24) Ennek általunk való kezeléséről lásd később.

⁶ A Btk. szó szerint nem tartalmazza a rasszista indítékokat, de például az „aljas indok” minősítést kimeríti, ha valaki ilyen indítékkal követ el bűncselekményt.

⁷ Ezeket a *Módszertan* későbbi részében mutatjuk be.

döntünk arról, hogy az adott tettek lehet-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Különösen fontosak számunkra az áldozatok bejelentései. Ha az áldozat nekünk nem tud, vagy nem akar bejelentést tenni, akkor egy közvetítő bevonásával értesülhetünk az incidensről. Ilyen közvetítő lehet az áldozat hozzátartozója, ismerőse, az eset tanúja vagy egy másik civil szervezet. A bejelentések megkönnyítését szolgálja az Alapítvány – korábban említett – huszonegy órás telefonos forródrótja. Ezen kívül lehetőség van online bejelentésre, amelynek során a bejelentő még inkább megőrizheti anonimitását.

Az Alapítvány deklarált célja, hogy kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel lehetséges, hogy az áldozat először hozzájuk fordul vagy egy szemtanú őket értesíti.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: a televízió, a rádió, valamint a sajtó nyomtatott, illetve internetes változata. A jelentés lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

Ezen médiumok monitorozását egyrészt fizetett szakemberek látják el professzionális sajtófigyelés keretei között, másrészt önkéntesek is folyamatosan figyelik a médiumokat és a kinyert információt továbbküldik a Brüsszel Intézet munkatársainak feldolgozásra. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint a média egy mind nagyobb szeletét folyamatos monitorozás alatt tarthassuk. Ez kiterjed nagyjából az összes fogható tévé- és rádióadóra, az összes nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, illetve az interneten nem csupán a hírportálok, de a közösségi oldalak és a szélsőséges, uszító honlapok monitorozására is. A monitorozás folyamata szisztematikusan, pontosan kidolgozott sztereotípiák alapján történik.

A monitorozott gyűlöletcselekmények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban

olyanok is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítjuk bele.⁸

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába

- csak Magyarországon történt gyűlöletesemények; függetlenül attól, hogy az áldozat magyar állampolgár-e
- minden cselekedet, esemény, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ahol a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény, épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társul további explicit antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel])
- antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon, amelyeket jelentettek a Tett és Védelem Alapítványnak
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihegyezése egyes zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és a cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha azok túlmennek a politikai közlésen és hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, amelyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába⁹

- Magyarországhoz, magyarországi zsidósághoz kötődő antiszemita gyűlöletcselekmények, amelyek valamiért nem tartoznak a statisztikába. Ennek több oka lehet: nem Magyarországon történtek, nem egyértelműsíthető az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei, vagy egyszerűen nincs olyan súlya a történésnek.

⁸ Ennek kialakításához felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

⁹ A statisztikába nem számító gyűlöletcselekmények leírását pontosítottuk, ez eltér a 2013-as indulás utáni meghatározástól.

- Gyűlöletkifejezések, amelyek honlapon, kommentekben és online fórumokon rendszeresen megjelennek és nem érkezett róluk személyes bejelentés a Tett és Védelem Alapítványhoz.
- Egyéb hírek, melyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemitizmushoz

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Korábban említettük, hogy különböző indikátorokat használunk, amelyek segítségével valószínűsíthető, hogy az adott cselekedet elkövetésének motivációja előítélet volt. Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, a cselekmény helyszínére, időpontjára, az esemény esetleges előzményeire vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen – akár büntetőjogi – következményei.

Az egyes cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeinek megragadása is. Az esetek tipizálását kétféle módon is elvégezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, holokauszttagadás.

A másik kategorizáláskor a *Nézzünk szembe a tényekkel!* ajánlása alapján hétféle cselekménytípust különböztetünk meg, amelyek a következők (CEJI 2012, 10–12):

- Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
 - személy elleni támadás, amely súlyos testisértést okozhat
 - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
 - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek élete veszélybe kerül
 - bombák és levélbombák
 - emberrablás

- Támadás
 - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
 - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
 - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt tévesztett
- Rongálás
 - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
 - tulajdon meggyalázása
 - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
 - egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
 - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
 - zaklatás
 - rágalmozás
- Gyűlöletbeszéd
 - nyilvános gyűlöletbeszéd
 - virtuális gyűlölet
 - sértő magatartás
 - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
 - irodalom és zene
- Diszkriminációs esetek

Fontosnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek a tettek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amiben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó. (Perry 2001, 8) A statikus adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.¹⁰ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

¹⁰ Eppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) az Anti-Defamation League jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK – 2018. OKTÓBER

A Tett és Védelem Alapítvány októberi monitoringtevékenysége során két antiszemita gyűlöletesekményt azonosított, melyek a rongálás és a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoztak.

RONGÁLÁS

Antiszemita falfirka a váci zsidó temető közelében

Forrás: Tett és Védelem

2018. október 17. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy Vácott egy magánház kerítésére ismeretlen tettesek horogkeresztet és „HEIL HITLER” feliratot festettek. Mivel a kerítés a Vác-Budapest vasúti vonal mellett helyezkedik el, naponta több ezer ember láthatta azt.

forrás: Tett és Védelem

A bejelentés után Alapítványunk munkatársai a helyszínre siettek és ipari tisztítóberendezés segítségével eltávolították a szimbólumot és a Hitlert éltető feliratot.

Az esetről videófelvétel is készült, amit a TEV honlapján és a YouTube közösségi videómegosztó portálon is közzétett.

GYŰLÖLETBESZÉD

Antiszemita felirat egy budapesti buszmegállóban

Forrás: Tett és Védelem; facebook.com

forrás: facebook.com

2018. október 15. Bejelentés érkezett a TEV-hez, egy antiszemita felirat kapcsán, amelyet a Facebookon osztottak meg. A bejegyzés arról tájékoztat, hogy a budai Várnál, az Attila úti buszmegállóban egy női arcképes plakátra a következőt írták fel ismeretlen tettesek: „SZEBB VAGY, MINT HELLER ÁGNES, MERT AZ ZSIDÓNAK IS RONDA”. A képet posztoló a kép alatt kialakult kommentfolyamban elárulta, hogy a posztot felhívásnak szánta, valamint csalódott, hogy ilyen ma előfordulhat.

A bejelentést követően Alapítványunk munkatársai a helyszínre érkezve nem találták a feliratot, azt addigra már eltávolították.

*Vastag Andrea a zsidóságot
kirekesztő gondolattal
kritizálta Ady Endrét*
Forrás: merce.hu; magyaridok.hu

2018. október 18. A Magyar Idők hasábjain Vastag Andrea irodalomtörténész arról értekezett, hogy „a „keresztény Magyarország felépítéséhez”, az „álnemzeti” és „álkeresztény” személyeket, háttérbe kell szorítani a nemzeti emlékezetben. Vastag cikkéről a Mércében jelent meg alaposabb reflexió. Diószegi-Horváth Nóra főszerkesztő-helyettes írásában hozzáteszi, hogy „külön érdekesség, hogy mindehhez annak a Bangha Bélának a Magyarország újjáépítése és a kereszténység című művét citálja, aki sok egyéb mellett erős antiszemitizmusával is beírta magát a magyar történelembe.”

A cikk idézi a Magyar Időkben megjelent írást, melyben az irodalomtörténész rámutat a kultúrhare egyik legnagyobb árusására, miszerint „magukat középpobboldalnak, nemzetinek és kereszténynek mondó személyek a nemzeti gondolat helyett a liberális és szocialista oldal mellé álltak. Ha jobban belegondolunk, valójában ez a két irányba játszó embertípus a legkártékonyabb, legveszélyesebb a nemzetre s annak megtartó kultúrájára nézve; még a baloldalnál is kártékonyabb.” Példaként pedig felhossa, hogy a Tokaji Írórtábor és a Magyar Írószövetség tagjai Ady Endre nevével fémjelzik az első világháborút és annak magyar vonatkozásait. Adyval szemben Vastag ellenvetése az, hogy szerinte a

frontot közletről sosem látott, a háborútól és az öldökléstől irtózó Ady Endre nem jó arca a világháborúnak (Gyóni Gézát ajánlja helyette). Vastag odáig megy, hogy „a baloldal által készpénzen megvásárolt keresztény magyar típusának” nevezi Adyt.

Vastag Andrea kifejti, hogy Ady Endre már csak azért sem fémjelezheti „a magyar kultúrát, annak szent, megtartó erejét”, mert a költő a Korrobori című művében „a magyar nép megújulását egy másik, a Magyar Királyságba akkoriban bevándorolt népcsoporttal való összeolvadással, új népet létrehozva (!) vélte biztosítottnak látni”. Nehéz a zsidóságon kívül más népcsoportra gondolni.

Vastag Andrea ahhoz, hogy Adyról le rántsza a leplet, annak a Raffay Ernőnek a könyvét ajánlja olvasásra, aki számos összeesküvés-elméletet fogalmazott már meg, amelyek egy része a zsidóságot is érintette. Az egész írásban sokszor előkerül a szabadkőműves jelző is Adyval kapcsolatban. Vastag pozitív példaként említi „az én antiszemitizmusom” című írás szerzőjét, Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök munkásságát is. Konklúzióként a szerző még megjegyzi, hogy az „álkeresztény és álnemzeti hazugságokra épülő alapok nem lesznek tarthatók, össze fognak omlani”.

A Tett és Védelem Alapítvány értelmezése szerint Vastag kirekesztő gondolatot fogalmazott meg a zsidósággal kapcsolatban, és számos antiszemita kijelentéseiről is ismert történelmi személyiséget emelt piederstálra.

TOVÁBBI GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK

A Tett és Védelem Alapítvány monitoringtevékenysége során 2018 októberében nem azonosított olyan esetet, amelyek bár gyűlöletcselekmények, jelentéktelenségük vagy az antiszemita szándék egyértelműségének hiánya miatt nem képezik részét a statisztikának.

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

*Köves Slomó leült beszélgetni
a Sorsok Háza projektről*

Forrás: magyarnarancs.hu;
magyarhang.org; fuhu.hu; 168ora.hu

2018. október 4. Miután átvette az Egyesült Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH), Schmidt Máriának semmi szerepe nem lesz a Sorsok Házában, erről beszélt október 4-én este a Bálint Házban Köves Slomó. A vallási vezető a Dohány utcai zsinagóga főrabbiájával, Frölich Róberttel ült le vitázni a Sorsok Háza koncepciójáról, az eseményről pedig a Magyar Narancs tudósított.

forrás: 168ora.hu

Frölich úgy látta, hogy a gyerekeket megszólító kiállítás olyanok visszaemlékezéseire épít, akik egy sor eseményt nem láthattak vagy érthettek meg. A II. világháborút gyerekként megélők a holokauszt elmesélése szempontjából nagyon releváns információknak nem lehetnek birtokában, így szerinte nem kellene pusztán rájuk építeni az egész koncepciót. Frölich úgy véli továbbá, hogy a személyes elbeszélések önmagukban nem alkalmasak a történelem hiteles elbeszélésére. A rabbi számára problémás a Terror Háza Múzeum főigazgatójának személye is, aki „nem garancia arra, hogy a Sorsok Háza a holokauszt történetét hitelesen mutassa be.”

Köves Slomó most is elismételte, hogy az érzelmi bevonódás fontos, amit a gyerekek elbeszéléseivel könnyebb elérni. Példaként hozta: „ha elolvassuk a Sorstalanságot, nem tudunk meg mindent a holokausztról, de jól átadja annak drámaiságát, tragédiáját.” Az EMIH vezető rabbija ismertette a tervezett

forrás: 168ora.hu

tárlatot. Nagyjából hetven túlélővel készítették félszáz órányi anyagot, a kiállítás megtekintése pedig ötven percet vesz majd igénybe. A videóinterjúk után lesz egy rész, ami a „holokauszt mélyebb rétegeit” tárja fel, bemutatva az antiszemitizmus egyetemes történetét és a modern kori Magyarországot is. Ez alapján meg lesz teremtve az a kontextus mégis, amit hiányolnak többen.

A Horthy Miklóssal kapcsolatos aggodalmakra azt mondta a vezető rabbi, hogy véleménye szerint a Horthy-rendszer és az állam felelősségéhez nem fér kétség, hisz az antiszemitizmus része volt a kormányzó évtizedes politikájának. Köves Slomó ígéretet tett arra, ha elkészül a Sorsok Háza új koncepciója, akkor azt nyilvánosságra hozza, és társadalmi vitát kezdeményez a témáról. Jelezte azt is, hogy a múzeumot ért bírálatok között talált már megfontolandó érveket, s azokat később figyelembe fogja venni.

A szervezők eredeti szándéka szerint Köves Slomó Heisler Andrással, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége elnökével vitázott volna, de a Mazsihisz elnök kitért a beszélgetés elől azzal, hogy Köves Slomóval nincs párbeszéd.

„De ki az a Héjjas Iván?!” – a Tett és Védelem is elolvasta a Héjjas életét feldolgozni hivatott könyvet

Forrás: tev.hu

2018. október 18. A könyvet Alapítványunk is elolvasta és véleménycikket közzölt róla weboldalán. Pásztor Tibor írása szerint: „Az egész könyvet átlengi – időnként

ellentmondásosan is – Héjjas tisztára mosdatásának szándéka. A szerző szerint Héjjas nem követett el semmi kegyetlenséget, máshol pedig azt írja, hogy bár Héjjas listákat vezetett a kommunizmus és a román megszállás alatt a hazafiatlan elemekről, és már akkor elhatározta, hogy ezekkel majd leszámolnak. De természetesen Héjjas feddhetetlen, az Ébredő Magyarok Egyesülete, aminek Héjjas társelnöke volt, nem fajvédő és nem antiszemita szerveződés volt, csak néhány tiszt hazafias egylete, akik aztán kiegészültek igaz magyar fiatalokkal. Bárki, aki mást állít, csak azért teszi, mert az „acsargó gyűlöletet teljes egészében rá kell okádni Héjjasra”.

A könyv műfaja egyébként nehezen azonosítható. Van benne életrajz, történelem, ismeretterjesztés, hősi eposz, népmese, még irodalomkritika is (Jókai irodalmi érdemeiről szól egy egész fejezet), de hiányzik a tudományos alaposág, forráskritika és logikus gondolatvezetés. Domonkosnak rendelkezésére áll egy kézirat Héjjas testvérétől, Jenőtől, aminek címe: Az igazi Héjjas Iván. A könyv legtöbbször hivatkozott forrása egy olyan írás, amit más nem láthatott, aminek elfogultsága nem is lehet kétséges, és aminek néhány tárgyi tévedését még Domonkos is megemlíti. Irodalomnak viszont gyenge, eszmeisége nem támogatható, a szerző zsidóság iránti ellenszenvet kimutatható, így olvasásra nem ajánljuk. Szerencsére van lehetőség megismerni az igazi Héjjas Ivánt tudományos művek alapján is, például Bodó Béla tanulmányából vagy Kádár Gábor és Vági Zoltán összefoglalójából.

Bodnár Dániel: „Egyes nyugati országokban a létezés biztonságpolitikai kihívás a zsidóságnak”

Forrás: MTI; magyaridok.hu; origo.hu

2018. október 31. „A zsidó közösségek biztonságát nyilvánvalóan nem segíti, ha nagy számban vannak jelen kevésbé integrálódott, muszlim gyökerű csoportok a társadalomban, Európa jövője szempontjából azonban a kulcs-

kérdés az, hogy alapértékeit és közösségi rendszerét megőrizve magába tudja-e olvasztani a leginkább gazdasági érdekek által vezérelt idevándorló tömeget” – mondta Bodnár Dániel, a Tett és Védelem Alapítvány kuratóriumának elnöke egy interjúban.

Bodnár Dániel, aki az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) vezetője is egyben az Európai Néppárt által a portugáliai Ericeirában rendezett Vallásközi párbeszéd című konferencián az európai identitásválság gyökereiről és az identitáspolitikák lehetséges alternatívájáról is nyilatkozott.

Azt mondta, Európában az Egyesült Királyságban és Franciaországban él a legnagyobb lélekszámú zsidó közösség, és mindkettőről elmondható, hogy a zsidóság számára a mindennapi létezés biztonságpolitikai kihívást jelent.

Hozzátette: ezzel szemben Kelet-Európában, így Magyarországon is, kevésbé a fizikai biztonság kérdései, sokkal inkább a többségi társadalom és a zsidó közösség sok évszázados, meglehetősen szerteágazó történetű együttélésének kölcsönösen tisztázatlan és így még sok helyütt tisztázandó dinamikái határozzák meg a diskurzust.

Közölte, Magyarországon a zsidó közösség aránya a társadalom lélekszámához viszonyítva nagyjából ugyanakkora, mint Franciaországban. „A Franciaországban tapasztalható antiszemita atrocitások száma 2017-ben valahol 1800 körül mozgott, amelynek fele fizikai atrocitás volt, míg Magyarországon ez a szám 37, amelyek közül egyik sem volt fizikai jellegű” – mondta.

„A gyűlöletbeszéd, az önkényuralmi rendszerek bűneinek tagadása vagy az anonimitásba burkolózó fenyegetések mind olyan jelenségek, amelyeknek nagymértékű elterjedése a szólásszabadság korlátozhatatlansága mellett szóló érveket szomorú tanulságokkal járó eseten keresztül kezdik lebontani. Az antiszemita, rasszista gyűlölet a verbalitásból egyre gyakrabban csap át fizikai atrocitásokba.” – fejtette ki.

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

*Trócsányi László lemondta
egy konferencián való részvételét*
Forrás: kormány.hu; origo.hu; 24.hu

2018. október 15. Trócsányi László igazságügyi miniszter meghívást kapott, hogy részt vegyen a Louvain-la-Neuve-i Katolikus Egyetem (K.U.Leuven) és a brüsszeli St-Louis Egyetem közös „Ellenőrzés és vendégszeretet: a napjaink demokráciáját meghatározó migrációs politikák” címmel rendezett nemzetközi szimpóziumon. Az eseményen számos neves egyetemi professzor, nemzetközi szaktekinély mellett tartott volna előadást.

Néhány nappal a konferencia előtt egy belga szervezet közleményt jelentetett meg honlapján, melyben arról írtak, hogy „*megdöbbenéssel értesültünk arról, hogy a fent említett nemzetközi konferenciára »egy idegengyűlölő, rasszista és antiszemita magyar miniszter« is meghívást kapott.*” A közleményt számos jelentős belga lap is átvette. Figyelembe véve az előzményeket, valamint a további konfliktusok elkerülése érdekében Trócsányi László kénytelen volt lemondani a konferencián való részvételt – adta hírül a kormány.hu.

A minisztériumi közlemény szerint ezek a minősítések távol állnak Trócsányitól, aki „*igazságügyi miniszterként is számos tanújelét adta a zsidóság iránti barátságának, mindemellett kifejezett hangsúlyt fektetett a zsidó kultúra, valamint a holokauszt áldozatai iránti tiszteletadás fontosságára.*”

A miniszter úgy döntött, hogy jelképes összegű, nem vagyoni kártérítésért kérését nyújt be az illetékes belga bíróságon. Trócsányi jogi képviselőt a Lovain-i Katolikus Egyetem professzora, François Jongen médiaügyekre szakosodott ügyvéd látja el.

Alapítványunk munkatársai szakértőként részt vettek Trócsányi László miniszter felügyelete mellett több jogszabály módosításában és kodifikációs munkálataiban. Az ellene elhangzott vádak igaztalan és alaptalan rágalomnak tartjuk, a magyar zsidó közösségre nézve pedig hatását tekintve roppantul károsnak.

*Bátorságért Érdemjeleket adott át
a belügyminiszter és az izraeli nagykövet*
Forrás: kormány.hu;

2018. október 18. Bátorságért Érdemjeleket adott át Pintér Sándor belügyminiszter és Yossi Amrani izraeli nagykövet a holokauszt idején tanúsított segítségnyújtás elismeréseként a Világ Igaza címmel korábban már kitüntetett magyar állampolgárok családtagjainak.

forrás: MTI

Zsinka András, a Belügyminisztérium személyügyi helyettes államtitkára köszöntőjében felidézte, hogy 1995 óta hagyomány, hogy a Világ Igaza magyar kitüntetettjeit hősiek, bátor helytállásukért Bátorságért Érdemjelben részesítik. Mint mondta, újabb magyarok kapták meg a Világ Igaza címet, akik bátran kiálltak az üldözöttek mellett, nem hagyták magukat megfélemlíteni és tétlenségükkel nem kívántak egy szörnyű korszak bűnrészesévé válni. Hozzátette: az embermentők máig érvényes példát adtak a ma és a jövő nemzedékének. Hozzátette, hogy a gyűlölködés, rasszizmus, antiszemitizmus elfogadhatatlan. Úgy fogalmazott, hogy a kormánynak kötelessége fellépni minden törekvéssel szemben, ami veszélyezteti a demokratikus társadalmat, az emberi és szabadságjogok érvényesülését.

A jeruzsálemi Jad Vasem Intézet az izraeli parlament, a Knesszet 1953-as törvénye alapján adományozza a Világ Igaza kitüntetést azoknak, akik zsidó életet mentettek meg a vészidőszak idején. Az izraeli legfelsőbb bíróság bírja az elnöke annak

a közszemélyiségekből álló bizottságnak, amely tényekkel igazolja, hogy a megmentők önszántukból, a németek vagy szövetségeik fennhatóságai alatt levő területeken, a szabadságukat, biztonságukat vagy életüket veszélyeztetve bármiféle ellenszolgáltatás nélkül cselekedtek.

Magyarország elkötelezett az európai zsidó-keresztény örökség mellett

Forrás: kormány.hu;

2018. október 26. *„A hagyományokhoz és a nemzeti identitáshoz való ragaszkodás összeköti a magyar és a zsidó népet, 1956 máig érvényes tanulsága pedig az, hogy mindig érdemes küzdeni a szabadságért és a nemzeti függetlenségért”* – emlékeztetett Takács Szabolcs Tel

Avivban, a magyar nagykövetség 1956-os forradalom évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen.

A Miniszterelnökség államtitkára kiemelte: a magyarországi zsidó közösség az egyik legnagyobb egész Európában, amelyre a kormány óriási értéknek tekint és elkötelezett amellett, hogy békében, biztonságban és szabadságban élhessék meg identitásukat, vallásukat és kultúrájukat.

Beszélt arról is, hogy Izrael továbbra is számíthat Magyarország barátságára, támogatására és megértésére a 21. századi kihívások kezelésében, így különösen a terrorizmus elleni fellépés, a biztonság és a határvédelem ügyében. Hozzátette: a magyar kormány zéró toleranciát hirdetett az antiszemitizmussal szemben.

HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL

Spiegel: „Zéró tolerancia van Magyarországon az antiszemitizmus ellen, de a kormány antiszemita emberek előtt adózik tisztelettel”

Forrás: MIT; mandiner.hu

2018. október 12. A magyarországi emlékezetpolitikával kapcsolatban közölt írást a Spiegel Online című független német hírportál. „A zsidógyűlöletet üldözni, a zsidógyűlölköket dicsőíteni” című írásában Keno Verseeck kiemelte: Orbán Viktor miniszterelnök „zéró toleranciát rendelt el a zsidógyűlölettel szemben”, de a politikus és pártja ezzel egyidejűleg „bevallottan antiszemita” emberek előtt adózik tisztelettel.

Kifejtette: „magyar szélsőjobboldaliak” eredménytelenül követelik „egyik legnagyobb bálványuk”, Héjjas Iván „jogi rehabilitációját”, de Orbán Viktor pártja, a Fidesz soraiából „legalábbis eszmei rehabilitációt” kapott, amikor Lezsák Sándor parlamenti alelnök, a párt „egyik legismertebb kemény-

vonalasa” hősként és szabadságharcosként méltatta a 73 ember megkínzásáért és meggyilkolásáért 1947-ben, távollétében elítélt férfit.

Hozzátette: a „hivatalos magyar mércék szerint is megengedhetetlen, hogy az állam egyik legmagasabb rangú képviselője méltat egy elítélt antiszemita gyilkost”, ugyanis az antiszemitizmussal szembeni zéró tolerancia „nem üres frázis”. Ugyanakkor „az olyan méltatások, mint Héjjasé egy új vezető kultúra részét alkotják, amelyet mélyreható történelmi revizionizmus jellemez” – írta a Spiegel Online szerzője.

A többi között hozzáfűzte: „a magyar kormányfőt ugyan inkább a labdarúgás érdekli, mint a történelem, és nem antiszemita”, de pártját megnyitotta az „egészen a szélsőjobbig húzódozó ideológiai spektrum felé, hogy az összes többi erőt kiszorítsa onnan”.

A TEV is elolvasta a Héjjas Iván életét feldolgozni hivatott könyvet és véleménycikkét írt róla. Erről bővebben a *Közösségi hírek, reakciók* fejezetben írtunk.

EGYÉB HÍREK

*Takaró Mihály lehet
a Petőfi Irodalmi Múzeum vezetője*
Forrás: hvg.hu; atv.hu; 168ora.hu

2018. október 4. A hvg.hu több forrásból úgy értesült, Takaró Mihály irodalomtörténész lehet a Petőfi Irodalmi Múzeum új vezetője. Az ATV is ezt írta, kormányzati forrásokra hivatkozva. Az Emmi egyelőre nem erősítette meg az értesülést. Takarót a hvg.hu elérte, de azt mondta, a lezajlott telefonbeszélgetésből nem lehet idézni. Az intézmény korábbi vezetőjét, Pröhle Gergelyt október 31-i hatállyal mentik fel.

forrás: MTI

Takaró Mihályról korábban is írt a TEV. Most a HVG is megemlítette néhányat Takaró korábbi megnyilvánulásából. Egy volt kollégája – egy azóta már eltávolított Facebook-posztban – azt írta, Takaró a Nyugatot „kis példányszámú zsidó lapocskának” nevezte, az Echo Tv-ben pedig arról beszélgetett, hogy Kertész Imre egyáltalán magyar-e. Spiró Györgyről egy rendezvényen pedig úgy fogalmazott: „ez az ember, Spiró György; nevezzük embernek most...”.

2016-ban pedig dicsőítő hangú előadást tartott Horthy Miklós kormányzóról. Az előadásban nemzetmentőnek nevezte Horthyt, egy zsidó bankár támogatására hivatkozva azt a megjegyzést tette, hogy „ennyit Horthy zsidóellenességéről”. A HVG megjegyezte az eseménnyel kapcsolatban, hogy a legfurcsább, hogy dicséretnek szánhatta azt is, milyen jó véleménnyel volt Hitler Horthyról.

Takarónak egyébként több kitüntetése van, 2014-ben megkapta a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje – polgári tagozatot, 2018-ban pedig Németh László-díjat adott át neki Kásler Miklós, az emberi erőforrások új minisztere.

Horthy Miklósról beszélgettek
Forrás: nepszava.hu

2018. október 6. „*Azt tapasztaljuk, hogy vannak, akik nem feldolgozni, hanem csinálni akarják a történelmet*” – indokolta Sebes József, a Raoul Wallenberg Egyesület elnöke, miért kell vitatkozni a Horthy Miklós kormányzó nevével fémjelzett korszakról. A Kossuth Klubban tartott fórum történései, Szita Szabolcs, a Páva utcai emlékközpont igazgatója, Szakály Sándor, a VERITAS Történetkutató Intézet főigazgatója és Turbucz Dávid – a korszakkal foglalkozó több könyv szerzője – beszéltek jogállamiságról, Horthy antiszemitizmusról és a holokausztban betöltött szerepéről is.

„*Horthy Miklós antiszemitának tartotta magát. Antiszemitizmusa idővel szelektívvé vált: megkülönböztetett »jó« és »rossz« zsidókat*” – mondta Turbucz a holokausztban viselt felelősség témájához. „*A zsidóság fizikai megsemmisítését nem támogatta, ez nem szerepelt politikai céljai között. Ugyanakkor lehetőséget látott arra, hogy a zsidóság feláldozása árán a németek kivonulnak az országból. Horthy tudta, mi fog történni a deportáltakkal*” – hangsúlyozta Turbucz Dávid.

„*Felmerült bennem a kérdés, szabad-e megszólalnom, mert ilyenkor fél szokat jelenteni holokausztagadásért*” – ironizált Szakály Sándor, aki igyekezett elmagyarázni, hogy a Kamenyec-Podolszkijba történt 1941-es deportálásokkal összefüggésben miért használta az „*idegenrendészeti eljárás*” kifejezést. Szerinte máig nem egyértelmű, hogy Horthy mikor és mit tudott az elhurcolt zsidóság sorsáról. A kormányzó egy el nem küldött levelére is hivatkozott, amelyben Horthy beszélni akart Hitlerrel, a zsidókkal való bánásmód miatt.

Szita Szabolcs arra jutott: a valóság feltárásában nagy a lemaradásuk, nekik, történészeknek sok feladatuk van még.

*Interjú Héjjas Iván
könyvének írójával*

Forrás: magyaridok.hu

2018. október 8. A magyaridok.hu interjút közölt Domonkos Lászlóval, aki „A Héjjas-nyárfa árnyékában” című könyvet írta. Szeptemberi jelentésünkben beszámoltunk róla, hogy Lezsák Sándor, az országgyűlés alelnöke méltatta a könyvet és Héjjas Iván személyét.

Az író azt mondta Héjjas „a XX. századi magyar történelem azon legendás alakjai közé tartozik, akikkel szemben az egyik leggyalázatosabb karaktergyilkosságot követték el. Úgy gondolom, Héjjas Ivánt a maga igazi mivoltában, teljes tárgyilagossággal, csakis az örök emberi igazságnak megfelelő módon kell bemutatni. Legalábbis erre kell törekedni.”

Hozzátette azt is, hogy szerinte Héjjas személyét „az eszelősen gyűlölködő propaganda, amely elsősorban a Bécsi Magyar Újság, illetve az általuk munícióval bőségesen és folyamatosan ellátott, ostoba és tájékozatlan nyugati sajtó” feketítette be. Szerinte ezekben a lapokban el-túlozták a történéseket, „és különböző perverz hazugságokkal bőségesen tarkították a vörösterorra reakcióként út-ott valóban megtörtént – azokénál jóval kisebb számú és enyhébb »kivitelezésű«, sok esetben máig tisztázatlan kimenetellel és elkövetőkkel lezajlott – atrocitásokat. Ezek sorában Héjjas Iván csak egy lenne Horthy Miklós és „bűntársai” között, ám mivel ő a szabadcsapatok egyik nagyra becsült vezetője volt, a hazugságokból jócskán kijutott neki.”

Újságírói kérdésre, mely szerint Héjjas antiszemita volt-e, az író nem fogalmazott túl pontosan, hanem homályosan annyit mondott: „Héjjas Iván szerepe ezekben a cselekményekben legalábbis tisztázatlan, sokszor és sok helyütt bizonyítatlan, ám igen gyakran egyszerűen hamisítás. Az 1945 utáni népbíró-sági eljárások »bizonyító« anyagai egyértelművé teszik, hogy Héjjast nemhogy bármiféle bűncselekmény elkövetésével, de még felbujtással sem igen lehet vádolni. Nem beszélve az indítékokról, a körülményekről, az általános helyzet rendkívüliségének speciális reakcióiról.”

A könyv megírásához használt forrásoknál Domonkos elmondta, hogy leginkább a családtól informálódott.

Héjjas Iván a Tanácsköztársaság bukása után, a fehérterror idején Orgovány környékén szervezett megtorló akciókat, olyan embereket – zsidókat és nem zsidókat egyaránt – hurcolva el csapatával, akiket 1920. június 6-án az orgoványi erdőben kivégeztek.

1927–1931 között már a nyíltan szélső-jobboldali, fajvédő Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt programjával lett a kunszentmiklósi kerület országgyűlési képviselője, 1938–1939-ben pedig – a Horthy-kormány által a trianoni revíziót dédelgető elképzelések árnyékában – a kárpátaljai gerillaakciókat végrehajtó Rongyos Gárda osztagparancsnoka és egyik vezetője volt, a Felvidékre betörő csapataival pedig különösen kegyetlen módszerekkel félemlítette meg a helyi zsidó lakosságot.

A TEV is elolvasta a Héjjas Iván életét feldolgozni hivatott könyvet és véleménycikkét írt róla. Erről bővebben a *Közösségi hírek, reakciók* fejezetben írtunk.

*Pew Research: A magyarok
muszlim- és zsidóellenesebbek
a Nyugathoz képest*

Forrás: index.hu; pewforum.org

2018. október 31. A kontinens nyugati és keleti felének lakói lényegesen eltérő nézeteket vallanak egymáshoz képest több területen is. A Pew Research friss kutatása szerint a nyugat-európaiakhoz képest a kelet- és közép-európaiak, így a magyarok nagyobb mértékben mutatnak muszlim- és zsidóellenes érzelmeket és sokkal inkább elutasítják a melegházasságot. Másban viszont hasonlóak vagyunk a Nyugathoz, például a többség nálunk sem hisz nagy bizonyossággal Istenben.

A vélemények bizonyos esetekben egészen extrém módon eltérnek Európa két felén: például a közép- és kelet-európai országokban az emberek kevesebb, mint negyede-ötöde fogadná el, ha egy muszlim ember bekerülne a családjába. Nyugat-Európában viszont az emberek több mint fele elfogadná a muszlim családtagot. Összehasonlításként: a magyarok 21%, hollandok 88%-a nyitott a muszlim

családtagra. A zsidókkal kapcsolatban a magyarok sokkal elfogadóbbak: 57% elfogadná, ha zsidó ember lenne a családtagja.

A Pew Research kutatási jelentése kiemeli, hogy a kontinens közepén elhelyezkedő országokban keverednek a nyugati és keleti értékekhez közel álló vélemények.

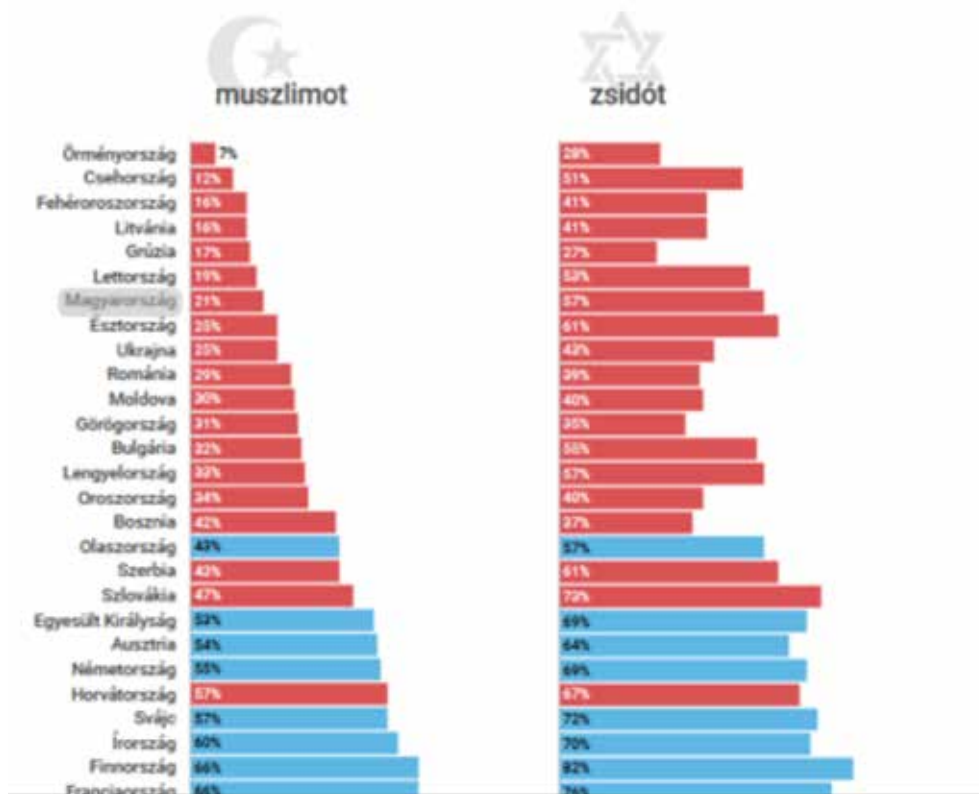
Magyarországon például tipikusan keleti jellemző, hogy a nemzeti identitásunkat, a magyarságot csak annak tulajdonítják az emberek, akik Magyarországon születtek.

A nyugati jellemzőkhöz sorolják viszont, hogy tíz magyar közül mindössze hat hisz Istenben, és hogy sokkal kevésbé tartjuk fontosnak a vallást a mindennapjainkban, mint a tőlünk keletebbre élők.

A kutatást a Pew Research Center saját honlapján tette közzé¹¹ és a *Pew-Templeton Global Religious Futures* nevű projekt részeként folytatta le, amely elemzi a vallási változásokat és annak a társadalmakra gyakorolt hatását világszerte.

A nyugat-európaiak inkább, a közép- és kelet-európaiak kevésbé fogdanának el egy muszlimot vagy zsidót családjukban

%, aki azt mondja elfogadna egy muszlimot/zsidót a családja tagjaként

forrás: index.hu

¹¹ <http://www.pewforum.org/2018/10/29/eastern-and-western-europeans-differ-on-importance-of-religion-views-of-minorities-and-key-social-issues/>

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ELJÁRÁSBAN KEZDEMÉNYEZETT ÜGYEI

Ebben a hónapban a Tett és Védelem Alapítvány nem kezdeményezett új jogi eljárást, illetve korábbi ügyeiben sem történt előrelépés.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
1.	október 4.	Köves Slomó leült beszélgetni a Sorsok Háza projektről	Közösségi hírek, reakciók
2.	október 4.	Takaró Mihály lehet a Petőfi Irodalmi Múzeum vezetője	Egyéb hírek
3.	október 6.	Horthy Miklósról beszélgettek	Egyéb hírek
4.	október 8.	Interjú Héjjas Iván könyvének írójával	Egyéb hírek
5.	október 12.	Spiegel: „Zéró tolerancia van Magyarországon az antiszemitizmus ellen, de a kormány antiszemita emberek előtt adózik tisztelettel”	Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról
6.	október 15.	Antiszemita felirat egy budapesti buszmegállóban	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
7.	október 15.	Trócsányi László lemondta egy konferencián való részvételét	Hivatalos és civil reakciók
8.	október 17.	Antiszemita falfirka a váci zsidó temető közelében	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
9.	október 18.	Bátorságért Érdemjeleket adott át a belügyminiszter és az izraeli nagykövet	Hivatalos és civil reakciók
10.	október 18.	„De ki az a Héjjas Iván?!” – a Tett és Védelem is elolvasta a Héjjas életét feldolgozni hivatott könyvet	Közösségi hírek, reakciók
11.	október 18.	Ady Endre, mint antiszemita	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
12.	október 26.	Magyarország elkötelezett az európai zsidó-keresztény örökség mellett	Hivatalos és civil reakciók
13.	október 31.	Bodnár Dániel: „Egyes nyugati országokban a létezés biztonságpolitikai kihívás a zsidóságnak”	Közösségi hírek, reakciók
14.	október 31.	Pew Research: A magyarok muszlim- és zsidóellenesebbek a Nyugathoz képest	Egyéb hírek

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány zsidó szervezetek civil kezdeményezése, amely a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

FORRÓDRÓT (+36 1) 5 1 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot
és Facebook-oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1082 Budapest, Baross utca 61.

Tel: +36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>, info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.

CEJI, 2012. Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához. Facing Facts! projekt.

Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. Hate Crime. Impact, Causes and Responses. London: SagePublications.

Community Security Trust (CST). 2013. Antisemitic Incidents Report 2012.

Levin, Jack és McDewitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. Hate Crime Laws. A Practical Guide. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Szalai Kálmán ügyvezető igazgató,
Brüsszel Intézet Nonprofit Kft.

Szerző: Dr. Róna Dániel kutatási igazgató, politológus,
a Corvinus Egyetem oktatója

Szerkesztők: Nádasi Krisztián vezető kutató,
Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoport
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, a Tett és Védelem Alapítvány
és a Brüsszel Intézet jogi képviselője
Tatai Zoltán kutató, Brüsszel Intézet
Monitoring Csoportjának tagja
Tóth Gábor kommunikációs szakértő

Támogatás: Bodnár Dániel filozófus,
Tett és Védelem Alapítvány Kuratórium Elnöke
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr. Kovács András szociológusnak,
a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért.

A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő
irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a
jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag
a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a
forrás pontos megjelölésével.

2018 Budapest

TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

1052 Budapest, Baross utca 61.
+36 1 267 57 54, +36 30 207 5130
<http://www.tev.hu>
info@tev.hu

